

ועדה לפי תקנה 25 לתקנות בריאות העם (עוסקים בסייעת בבת חולים), התשמ"ט-1988
ותקנות 15 ו-16 לתקנות בריאות העם (צוות סיעודי במרפאות), התשמ"א-1981

י" כסלו, תשע"ב
6 דצמבר, 2011

לכבוד
המנהל הכללי של משרד הבריאות

כב' המנהל הכללי,

**דין וחשבון לפי תקנה 16 לתקנות בריאות העם
(צוות סיעודי במרפאות), התשמ"א-1981**

בענין:

עו"ד שרה שר-לב התובעת הראשית, ליחידות הדין המשמעת, לשכת היועצת המשפטית,
משרד הבריאות, ירושלים באמצעות עו"ד יונתן ברג

הקובלת

- נגד -

מנסור ג'ויס אחות מוסמכת [REDACTED] מס' רישום [REDACTED]
באמצעות עו"ד יצחק טיבי ואיתן אמיר

הנקבלת

1. הקובלנה -

ביום 10.12.2009 הגישה עו"ד שרה שר-לב, התובעת הראשית ביחידת הדין המשמעת במשרד הבריאות (להלן - הקובלת), קובלנה למנהל הכללי של משרד הבריאות (להלן - המנהל) נגד האחות המוסמכת מנסור ג'ויס [REDACTED] מס' רישום [REDACTED] (להלן - הנקבלת), על כי גילתה התנהגות שאינה הולמת את מקצוע הסיעוד כאמור בתקנה 15(1) לתקנות בריאות העם (צוות סיעודי במרפאות), התשמ"א-1981 (להלן - התקנות), בכך שהציגה בפני מעבידה מסמך מזויף המעיד על זכאותה לתואר ראשון בסיעוד. ביום 11.7.2011 הוגשה נגד הנקבלת קובלנה מתוקנת בעקבות הרשעתה בגין אותו מעשה בהליך פלילי בבית משפט השלום בנצרת בעבירות של שימוש במסמך מזויף ונסיון קבלת דבר במרמה. על פי קובלנה זו נטען כי הנקבלת גילתה התנהגות שאינה הולמת את מקצוע הסיעוד והורשעה בעבירות פליליות כאמור בתקנה 15(1) ו-4) לתקנות.

2. הוועדה -

מנכ"ל משרד הבריאות מינה ועדה לדון בקובלנה האמורה בסעיף 1 לעיל (להלן - הקובלנה) שחבריה היו גב' פזית עוזרי, יו"ר, גב' רוזי גרינשפן ועו"ד

עיריית אלטשולר. הועדה קיימה דיון אחד ביום 2.11.2019 והופיעו בפניה עו"ד יונתן ברג, ב"כ הקובלת, הנקבלת ועו"ד יצחק טיבי ואמיר איתן.

האירועים שברקע הקובלנה -

3.

הנקבלת, אחות מוסמכת, התקבלה לעבודה במחלקת יולדות של בית החולים "זיו" בצפת, ועם קבלתה לעבודה הצהירה בפני מנהלת הסיעוד כי היא בשלבי סיום תואר ראשון בסיעוד. היא נקלטה על פי מידע זה והחלה לעבוד ביום 2.2008, אך במשך תקופה ארוכה, למרות פניות מנהלת הסיעוד, לא המציאה אישור זכאות לתואר כאמור. בחודש יולי 2009 הגישה הנקבלת למנהלת הסיעוד מסמך הנחנה-להיות אישור זכאות לתואר ראשון בחוג לסיעוד באוניברסיטת חיפה הנושא תאריך 16.3.2009. האישור שהיה מזכה את הנקבלת בהכרה אקדמאית והעלאה במשכורתה, התגלה כמזויף.

בעקבות כך ננקטו כנגד הנקבלת מספר הליכים:

- עבודתה בבית החולים הופסקה ביום 30.9.2009 לאחר שימוע מן הטעם שלא המציאה אישור זכאות תקף לתואר ראשון וקיים חשש כי העתק האישור שהמציאה לא הופק באוניברסיטת חיפה;

- היא הועמדה לדין משמעתי בפני רשויות המשטרה של אוניברסיטת חיפה בשל עבירות על פי תקנון משמעת תלמידים וביום 24.12.2009 נדונה לנזיפה חמורה, הרחקה בפועל מן הלימודים לשנתיים ול-100 שעות שירות;
- היא הועמדה לדין פלילי והורשעה על פי הודאתה ביום 27.10.2010 בביצוע עבירה של שימוש במסמך מזויף ובנסיון קבלת דבר במרמה, ונדונה למאסר על תנאי של 8 חדשים למשך 3 שנים, לביצוע שירות לתועלת הציבור כהיקף של 100 שעות, ולקנס בסך 9000 ₪.

כתב הקובלנה המקורי בגין עבירות על פי התקנות הוגש כאמור לעיל בטרם הורשעה הנקבלת בהליך הפלילי וזאת בגין התנהגות שאינה הולמת את מקצוע הסיעוד. לאחר ההרשעה הוגשה קובלנה מתקנת המייחסת לנקבלת גם עבירת משמעת על פי תקנה 15(4) שעניינה הרשעה שיש עמה קלון (אף שבכתב הקובלנה עצמו נאמר "הורשעה בעבירות פליליות" ותו לא).

ההליך בפני הועדה

4.

בפני הועדה עמדו כתב הגנה ארוך ומפורט אליו צורפו מסמכים רבים, אשר הוגש בגין הקובלנה המקורית, וכתב הגנה מתוקן, ארוך ומפורט אף הוא, שגם לו צורפו רוב המסמכים שצורפו לכתב ההגנה המקורי.

ב"כ הנקבלת טען שם כי יש לבטל את הקובלנה מן הטעם ש"כבר הורשעה", וזאת הן במסגרת האוניברסיטה, הן במסגרת עבודתה ממנה פוטרה, והן בהליך הפלילי. לטענתו, דיון בקובלנה בפניו יש בו כדי לפגוע בזכויות היסוד של הנקבלת. לגופו של עניין נטען כי הנקבלת ביצעה את המעשה בגיטו הורשעה "בפזיזות וללא מחשבה תחילה על משמעותו, רק לאחר שהופעל עליה לחץ כבד להגיש בפני מנהלת הסיעוד.... את אישור זכאותה לתואר ורק לאחר ששודלה ו"הודרכה" ע"י חברתה הקרובה...", ולטענתה אלמלא השידול והלחץ לא היתה מבצעת את המעשה, תוך שהיא טוענת טענות שונות לגבי לוחות הזמנים הקשורים להגשת המסמך המזויף.

כבר בתחילת הדיון הבהירה חברת הועדה כי הרשעה פלילית לכשעצמה היא עבירת משמעת לגבי מקצועות רפואיים, ועל כן הטענה בדבר סיכון כפול או הרשעה קודמת אינה מתיישבת עם הוראות הדין ומאיינת אותן. כך ציינה כי נקיטה במספר הליכים במסגרות שונות שמטרתן שונה היא דבר מקובל ושכיח. לשאלתה אם מוכרת לב"כ הנקבלת פסיקה התומכת בטענתו, הודה כי לא מצא פסיקה כזו. הועדה לא ירדה לסוף דעתו של ב"כ הנקבלת אם הוא עומד על טענה זו, אם כי התרשמה שאין הוא עומד עליה.

הצדדים טענו איפוא לגופו של עניין, קרי לשאלה אם מדובר בהתנהגות בלתי הולמת ולשאלה אם יש קלון במעשה נשוא הקובלנה, וכן טענו לעניין אמצעי המשמעת המתאים, אם תחליט הועדה כי מדובר בעבירות משמעת.

עו"ד ברג, בשם הנקבלת, התייחס בתחילת דבריו להליך בו עסקינן, ובקש לתת את הדעת לכך שמדובר בהליכי משמעת בעקבות הרשעה פלילית, תוך שהוא מצטט את דברי השופט זמיר בע"מ 5282/98 מ"י נ. תמר כתב לפיהם הדין המשמעי שונה באופן מהותי מן הדין הפלילי, שתכליתם שונה, כאשר האמצעים הננקטים לפי הדין המשמעי הם אמצעי מניעה ולא אמצעי ענישה. לטענתו, קלון הוא מושג השאוב מתחום המוסר, ועל פי הפסיקה כפל שבאה לידי ביטוי בבג"צ 4523/03 דני בונפיל נ. כבוד שופטת בית המשפט העליון דליה דורנר יש במעשיה של הנקבלת קלון, כפי שהתנהגותה היא התנהגות שאינה הולמת את מקצוע הסיעוד, עליה ניתן ללמוד מע"א 580/86 פישמן נ. שר הבריאות, שאף שעניינו התנהגות רופא, הרי שהוא יפה לכל המקצועות הרפואיים.

עו"ד ברג טען כי אין צורך להכביר מילים על החשיבות של אמינות בדיווח במקצוע הסיעוד כמו בכל המערכת הרפואית, ועל סמך תקדימים שהציג בפנינו שעניינם זיוף מסמכים ושבהם בולטו רישומים לעסוק בסיעוד לתקופות שבין חודשיים לשנתיים, בקש שנמליץ על אמצעי משמעת של השעיה לששה חדשים.

עו"ד טיבי, בשם הנקבלת, בקש בראשית דבריו להצביע על כך שהן לעניין הקביעה אם מדובר בעבירה שיש עמה קלון והן לעניין הקביעה אם מדובר בהתנהגות בלתי הולמת, יש חשיבות לכך שמדובר במעידה חד פעמית שאינה מצביעה על יושרה או התנהגותה של הנקבלת. הוא ציין כי כתב האישום תוקן ונמחק בו האישום השלישי (שלא היה בפנינו) ובקש להפנות לדברים שהובאו בהכרעת דין וגזר דין לגבי תסקיר שירות המבחן (שהמלצתו לבטל את ההרשעה נדחתה על ידי בית המשפט). עו"ד טיבי פרט את נסיבותיה האישיות של הנקבלת; היותה אדם נורמטיבי שמעולם לא הסתבך בכל עניין, משפחה שבניה רכשו השכלה גבוהה, היא עצמה למעשה השלימה את חובותיה לאוניברסיטה למעט עבודה סמינריונית, היתה בלחץ מצד האחות האחראית והושפעה מחברתה, מה שהביא אותה למצוקה נפשית רגעית בגינה עשתה את המעשה נשוא הקובלנה. מאז חרב עליה עולמה, היא מתבנישת לצאת מביתה, פוטרה מעבודתה, הורחקה מהאוניברסיטה. לדבריו לאור דברי הנשיא ברק בבג"צ 7074/93 סויסה נ. היועץ המשפטי לממשלה אין בוחנים מעשיו של אדם כאילו הוא מלאך ויש להמנע מאידיאליזם, ולפיכך אין לראות בהתנהגות הנקבלת התנהגות שאינה הולמת. כך לדבריו אין מקום לקבוע כי מדובר בעבירה שיש עמה קלון, שלדבריו יש להוכיחו ולא כך נעשה במקרה זה. לבקשתו, גם אם נמצא שמדובר בהתנהגות בלתי הולמת, כי אז אין לנקוט באמצעי משמעת ואין להתלות את רשיונה של הנקבלת, ובכל מקרה מבקש שלא להתלות הרשיון ליותר מחודשיים.

עמדת הועדה, דיון והמלצה

5.

בראשית דברנו, כיוון שכאמור לא ירדנו לסוף דעתו של ב"כ הנקבלת אם הוא חוזר בו מטענתו לגבי סיכון כפול או הרשעה קודמת המצדיקים ביטול הקובלנה, נבחר כי לטענה זו אין כל בסיס. קיומה של הרשעה פלילית כשלעצמה היא עבירת משמעת לגבי מקצועות רפואיים (רופאים, רופאי שיניים ורוקחים, וכך גם לגבי עוסקים בסיעוד (אלא שלגביהם נדרש שתהא זו עבירה שיש עמה קלון). כך גם עצם הרשעה בעבירה (גם כאן – אם יש עמה קלון) היא עבירת משמעת לפי חוק שירות המדינה (משמעת) ולפי חוק לשכת עורכי הדין. משמעות קבלת טענתו של ב"כ הנקבלת מאיינת את הוראת החוק. היא גם עומדת בניגוד לפסיקה הברורה של בית המשפט שעמדה בפנינו – ראו ע"מ 356/96 פלוני נ. נציבות שירות המדינה כהאי לשנא: "אמצעי המשמעת נועד לשרת תכלית שונה מן התכלית של עונש פלילי, לכן העקרון של סיכון כפול אינו מונע נקיטת הליכים משמעתיים גם לאחר שננקטו הליכים פליליים...."

שאלה אחרת היא, ואליה לא התייחסו באי כוח הצדדים, האם ועדה זו מוסמכת לקבוע, כי בעבירה שהורשע בה נקבל דבק קלון. נראה שנקודת המוצא של שני הצדדים היתה כי אכן מוסמכת הועדה לעשות כן, וגישה זו מקובלת גם עלינו. דעתנו היא כי כשם שסמכות זו נתונה לגופים המשמעתיים בהליכי משמעת לפי חוק שירות המדינה (משמעת) ועל פי חוק לשכת עורכי הדין, אף שהדבר לא נקבע במפורש בחוק (בחוק שירות המדינה) או שרק משתמע ממנו (בחוק לשכת עורכי הדין), כך משנקבעה הוראה דומה בתקנות (זהו לזו שבסעיף 17 לחוק שירות המדינה (משמעת)), הרי סמכות זו נתונה גם לנו. ראו לעניין זה ע"מ 5051/06 מ"י נ. ג'לא סלאמה המתייחס להרשעה בהליך משמעתי בין היתר לאחר שנקבע כי מדובר בעבירה שיש עמה קלון וכן ע"מ 5282/98 מ"י נ. תמר שבו גם בית הדין למשמעת קבע כי מדובר בעבירה שיש עמה קלון. זאת בהבדל, למשל, מן ההוראה בסעיף 120(8) לפקודת העיריות הקובעת כי פסול לכהונה כחבר מועצה מי שהורשע בעבירה ובית המשפט קבע שיש עם העבירה קלון.

ולגופו של עניין.

מקצוע הסיעוד ועבודת הסיעוד מחייבים רגישות מיוחדת לגבי מידת האמון הניתן לעוסקים בהם. העבודה של העוסקים במקצועות הרפואיים מחייבת הסתמכות מלאה על המטפלים הקודמים ודיוויזיהם, ותוך מתן אמון מלא. פגיעה באמון עקב מעשי זיוף ואי זיווח אמת עלולה לפגוע ביכולת הטיפול במטופל ובבריאותו, ובאמון שאמור לשרור במערכת היחסים בין מטופל למטפל, בין המטפלים - רופאים ועובדי הסיעוד - בינם לבין עצמם, ובאימון הציבור בכלל במערכת הרפואית.

כאמור לעיל, מודה למעשה הנקבלת בביצוע המעשה נשוא הקובלנה, מעשה בגינו הורשעה על פי הודאתה גם בדין הפלילי, כמו שנקטו גדה צעדים שונים במישורים אחרים כמפורט בסעיף 3 לעיל. אלא שהנקבלת מנסה להמעיט את מידת החומרה של מעשיה, בטענה כי מדובר במקרה חד פעמי בו פעלה בפזיזות בהשפעת חברתה ובשל לחץ של הממונה עליה. לעניין זה הערנו במהלך הדיון כי האשמת אחרים בהשפעה על הנקבלת לבצע את העבירה, בעיקר ייחוס הדבר ללחץ של הממונה, מעורר בנו אי נחת מרובה בלשון המעטה. ברור לנו, כי הממונה בקשה, וחזרה ובקשה מן הנקבלת שתציג בפניה אישור על סיום לימודיה האוניברסיטאיים, אבל בוודאי שלא לחצה עליה להגיש אישור מזויף כפי שנטען. טענה זו, טוב היה שלא נטענה, משנטענה.

השאלות העומדות בפנינו הן אם כן, האם במעשה נשוא הקובלנה התנהגה הנקבלת התנהגות בלתי הולמת את מקצוע הסיעוד, והאם עם העבירה בה הורשעה יש קלון.

אין ספק כי במעשים נשוא הקובלנה יש משום התנהגות בלתי הולמת את מקצוע הסיעוד. אכן לעניין זה יש להמנע מאידיאליזם כדברי בית המשפט העליון בבג"צ 7074/93 סוויסה נ. היועץ המשפטי לממשלה שהובא על ידי ב"כ הנקבלת, ואכן כפי שנטען בפנינו אין לבדוק מעשיו של אדם כאילו הוא מלאך. אך רחוק המרחק בין היותו של אדם לא-מלאך, לבין היותו עבריין שהורשע בפלילים. הנסיבות בהן בוצעה העבירה על ידי הנקבלת אינן נסיבות מקלות. היותה של הנקבלת נתונה בלחץ להגיש מסמך על סיום לימודיה כשנה וחצי לאחר שנתקבלה לעבודה על סמך מצג של היותה בשלבי סיום של לימודיה, אינם הופכים הגשת מסמך מזויף ונסיון לקבל דבר במרמה להתנהגות ראויה או מתקבלת על הדעת. התנהגותה של הנקבלת, אחות מוסמכת, האמורה להבין את החשיבות באמירת אמת והצגת מסמכי אמת, כשמדובר במקצוע בו כאמור לעיל יש חשיבות מיוחדת לאימון הניתן לעוסקים בו, היא התנהגות שאינה הולמת את עיסוקה.

כך דעתנו היא כי בביצוע עבירה של נסיון לקבל דבר במרמה יש קלון, כדברי השופטת פרקציה בע"מ 5051/06 מ"י נ. ג'לא סלאמה: "עבירות מרמה והפרת אמונים של עובד ציבור כלפי המדינה והציבור כמעסיקיו גוועות מעצם

טיבן בקלון" (סעיף 10 לפסק הדין). אכן, במושג השאוב מתחום המוסר עסקינן והוא מושג יחסי שהתקיימותו תלויה בנסיבות והקשר הדברים, אך כאמור בבג"צ 4523/03 דני בונפיל לעיל, לא מדובר בעניינו "בהפרת כללי המשמעת או האתיקה גרידא", ב"סטיה משמעתית בלבד מן הנורמה הראויה" אלא בעבירה של שימוש במסמך מזויף בנסיבון לקבל דבר במרמה.

יחד עם זאת נבקש להדגיש, כי ייחוס שתי עבירות משמעת מכוח התקנות להתנהגות נשוא הקובלנה, אין בה לדעתנו כדי להשליך על חומרת אמצעי המשמעת הראוי בנסיבות העניין.

קראנו את התקדימים שהציג בפנינו בא כוח הקובלת. שלשה מתוכם (עניין תמר פיצ'חדזה, אבו אל הגיא אמל וסוזי סיטון) עוסקים באחיות מעשיות שזייפו מסמכים לצורך קבלתן לקורסי הסמכה לאחיות מוסמכות, ובהן הוטלו אמצעי משמעת של התליית רשיון לתקופות של חודשיים עד ששה חדשים. המקרה הנוסף של יהודית מסדו סינטר פריקאו עניינו הצגת אחות מעשית את עצמה כאחות מוסמכת במקומות בהם עבדה או בקשה לעבוד, ורשיונה הותלה לשנתיים.

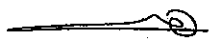
שונה מצבה של הנקבלת, כאשר לחובתה דווקא היותה אחות מוסמכת, אשר משכילה שעמדה בפני סיום לימודיה לתואר אוניברסיטאי, ולפיכך מצופה ממנה התנהגות הולמת את רמתה הכללית והמקצועית.

עם זאת אנו מביאות בחשבון את העובדה שמדובר במקרה חד פעמי, הנקבלת לא עברה עבירת משמעת בעבר, והיא שילמה מחיר כבד עבור התנהגותה נשוא קובלנה זו.

לאור האמור אנו ממליצים כי תפעיל את סמכותך האמורה בתקנה 15 לתקנות, ותתלה את רשיונה של האחות המוסמכת מנסור גיוס לחמישה חדשים כתגובה הולמת את מעשה השימוש במסמך מזויף והצגתו בפני מעבידה לצורך המשך עבודתה בבית החולים.

רוזי גרינשפן
נציגת הסתדרות האחים
והאחיות

פזית עזורי
יו"ר

עירית אלטשולר, עו"ד
נציגת היועץ המשפטי
לממשלה